

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-361/24 – 1

Asia C-361/24 [Grečniaka]ⁱ

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

17.5.2024

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Oberster Gerichtshof (Itävalta)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

26.4.2024

Revision-menettelyn valittaja:

RX

Revision-menettelyn vastapuolet:

FZ

VT

Oberster Gerichtshof (Itävalta) on – – tehnyt alaikäisiä lapsia 1. FZ ja 2. VT – –, joita edustaa heidän äitinsä – –, koskevassa asiassa, jossa on kyse väliaikaisesta elatusavusta täytäntöönpanolain 382 §:n 8 momentin a kohdan nojalla, isän RX – – Revision-menettelyssä Landesgericht für Zivilrechtssachen Wienin (Itävalta), joka toimii toisen asteen tuomioistuimena, 14.6.2023 tekemästä ratkaisusta GZ 42 R 11/23p-41, jolla vahvistettiin Bezirksgericht Innere Stadt Wienin (Itävalta) 19.9.2022 tekemä ratkaisu GZ 83 Pu 137/21y-31, tekemän valituksen – – yhteydessä

seuraavan

ⁱ Tämän asian nimi on kuvitteellinen nimi. Se ei vastaa menettelyn minkään osapuolen todellista nimeä.

välipäätöksen:

I. Euroopan unionin tuomioistuimelle esitetään SEUT 267 artiklan nojalla seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

1. Onko toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa 18.12.2008 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 (EUVL 2009, L 007, s. 1) (jäljempänä asetus (EY) N:o 4/2009) 12 artiklaa tulkittava siten, että ”*samojen osapuolten välillä*” on vireillä kaksi menettelyä, kun toisessa menettelyssä alaikäiset lapset vaativat isäänsä maksamaan juoksevaa elatusapua ja toisessa menettelyssä isä hakee sekä avioeroa alaikäisten lastensa äidistä että pyytää määrittämään alaikäisiä lapsiaan koskevan elatusvelvoitteensa suuruuden, vaikka kyseiset alaikäiset lapset eivät ole avioeromenettelyssä hakijoina eivätkä vastapuolina?

2.a) Onko asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 artiklaa tulkittava siten, että vireillä olevat menettelyt koskevat ”*samaa asiaa*”, kun toisessa menettelyssä alaikäiset lapset vaativat juoksevan elatusavun suorittamista välittömästi ja toisessa menettelyssä sen lisäksi, että isä hakee avioeroa lastensa äidistä, hän pyytää määrittämään alaikäisiä lapsia koskevan elatusvelvoitteensa suuruuden avioeron jälkeen eli tulevalle ajanjaksolle, jonka alkamista ei voida vielä ennakoita?

2.b) Onko tämän arvioinnissa merkitystä sillä, jos alaikäisten lasten hakema elatusapu määrätään muodollisesti maksettavaksi avioeromenettelyn päättymisestä alkaen?

2.c) Onko kysymyksiin 2.a) ja 2.b) annettava vastaus erilainen, jos alaikäiset lapset hakevat juoksevan elatusavun maksamista väliaikaisena määräyksenä?

2.d) Onko asiassa eroa sillä, onko ajanjaksojen päällekkäisyys on suljettu pois jo hakemusta laadittaessa vai sen perusteella, että se on vain käytännössä epätodennäköinen, koska Itävallassa vireillä olevan väliaikaista elatusapua koskevan vaatimuksen käsittelyajankohtaan vaikuttaa se, milloin Itävallassa vireillä oleva elatusapua koskeva (pääasian) oikeudenkäynti, joka on keskeytetty odotettaessa Puolassa vireillä olevaan avioeromenettelyyn liittyvää toimivaltaa koskevaa ratkaisua, saadaan päätökseen?

3. Onko asetuksen (EY) N:o 4/2009 14 artiklaa tulkittava siten, että vireillä olevan pääasian oikeudenkäynnin yhteydessä hakija voi hakea väliaikaisia turvaamistoimia 14 artiklan nojalla kaikilta asetuksen (EY) N:o 4/2009 3 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa mainituilta toimivaltaisilta tuomioistuimilta, vaikka hän ei voi panna (uutta) pääasian oikeudenkäyntiä vireille kyseisissä tuomioistuimissa sen takia, että pääasian oikeudenkäynti on jo aloitettu ja siten vireillä asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 artiklassa tarkoitetun mukaisesti?

4. Mikäli kolmanteen kysymykseen vastataan kieltävästi: Onko asetuksen (EY) N:o 4/2009 14 artiklaa tulkittava siten, että hakija voi panna vireille 14 artiklassa tarkoitetun väliaikaisia turvaamistoimia koskevan menettelyn myös siinä tuomioistuimessa, jossa pääasian oikeudenkäynti on pantu vireille mutta asian käsittely on keskeytetty aiemmin aloitetun pääasian oikeudenkäynnin ja siihen perustuvan vireilläolovaikutuksen takia 12 artiklan mukaisesti?

5. Mikäli kolmanteen kysymykseen vastataan kieltävästi: Onko asetuksen (EY) N:o 4/2009 14 artiklaa tulkittava siten, että väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia voidaan hakea kansallisten oikeussääntöjen mukaan toimivaltaiselta tuomioistuimelta vain siinä tapauksessa, että haetun toimenpiteen ja alueellisen toimivallan välillä on todellinen liittymä tuomiossa van Uden (C-391/95) ja tuomiossa Denilauler v. S. N. C Couchet Frères (C-125/79) sovelletun oikeuskäytännön mukaisesti?

Jos on, onko sen lisäksi, että hakemus todennäköisesti hyväksytään kyseisessä jäsenvaltiossa, otettava huomioon myös muita todellista liittymää koskevia kriteerejä (tässä tapauksessa etenkin hakijoina olevien alaikäisten lasten kotipaikka; vireillä oleva pääasian oikeudenkäynti, jota on lykätty alaikäisten lasten hakemuksen takia; vastapuolen kotipaikka sillä hetkellä, kun pääasian oikeudenkäyntiä lykättiin alaikäisten lasten tekemän hakemuksen vuoksi)?

6. Mikäli kolmanteen kysymykseen vastataan kieltävästi: Onko asetuksen (EY) N:o 4/2009 5 artiklaa tulkittava siten, että se, että isän asiassa vastaamiseen perustuva toimivalta väliaikaista aviopuolison elatusapua koskevassa menettelyssä tarkoittaa sitä, että toimivalta myös väliaikaista lasten elatusapua koskevassa menettelyssä perustuu isän vastaamiseen asiassa, kun otetaan huomioon, että kaikki elatusapuvaatimukset perustuvat siihen, että isä/aviomies on jättänyt perheen, ja että ne ovat saman avioeromenettelyn, joka on vireilläolovaikutuksen perusteena, kohteena, vaikka elatukseen liittyviä turvaamistoimenpiteitä on kansallisen oikeuden mukaan kuitenkin haettava erityyppisessä menettelyssä?

III – – [Asian käsittelyn lykkääminen]

Perustelut:

I. Ennakkoratkaisupyyntö:

A. Lähtötilanne:

- 1 Kyseisten alaikäisten lasten vanhemmat ovat avioliitossa mutta asuvat erillään. Kaikki asianosaiset ovat Puolan kansalaisia, ja heidän viimeisin yhteinen kotinsa oli Wienissä, missä alaikäiset ovat myös syntyneet. Isän elatusvelvoitteesta kumpaakin alaikäistä lasta kohtaan ei ole vielä määrätty oikeudessa.

- 2 Alaikäiset lapset, joita heidän äitinsä edustaa, jättivät 24.8.2021 Bezirksgericht Innere Stadt Wienille asianumerolla 83 Pu 137/21y siviiliasioiden hakemuslainkäyttöön perustuvan hakemuksen, joka koski heidän isänsä velvoittamista maksamaan kuukausittaista elatusapua 1.8.2021 alkaen. Isä oli muuttanut toukokuun 2021 puolessavälissä pois perheen yhteisestä kodista Wienissä, eikä hän maksa juoksevaa elatusapua.
- 3 Isä ilmoitti, että hän asuu muuton jälkeenkin yhä Wienissä mutta oli jättänyt jo 4.8.2021 Krakovan alioikeuteen Puolassa asianumerolla XI C 2299/21 avioerohakemuksen, jonka kohteena on myös äidin ja kummankin alaikäisen lapsen elatusavun suuruuden määrittäminen. Krakovan alioikeuden kansainvälinen toimivalta avioeromenettelyssä perustuu siihen, että aviopuoliset ovat saman jäsenvaltion kansalaisia tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa annetun asetuksen (EY) 2201/2003 3 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti. Bezirksgericht Innere Stadt Wienin on todettava, että se ei ole toimivaltainen Krakovan alioikeuden toimivallan takia asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 artiklan 2 kohdan mukaisen vireilläolovaikutuksen vuoksi ja sen takia sen on jätettävä alaikäisten lasten elatusapua koskeva hakemus tutkimatta; toissijaisesti menettelyä on lykättävä toisiinsa liittyvien kanteiden vuoksi siihen saakka, kunnes Krakovan alioikeuden ratkaisu toimivallasta asetuksen (EY) N:o 4/2009 13 artiklan 1 ja 2 kohdan nojalla on tullut lainvoimaiseksi.
- 4 Äiti nosti 14.9.2021 myös avioerokanteen, mutta Bezirksgericht Innere Stadt Wienin riita-asioita koskevassa siviiliprosessissa, jonka asianumero on 83 C 34/21w. Kanne toimitettiin vastaajalle tiedoksi 29.9.2021.
- 5 Bezirksgericht Innere Stadt Wien keskeytti 25.10.2021 antamallaan määräyksellä alaikäisten elatusapua koskevan asian, jonka asianumero on 83 Pu 137/21y, käsittelyn ja 1.3.2022 antamallaan määräyksellä vanhempien avioeroa koskevan asian, jonka asianumero on 83 C 34/21w, käsittelyn asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 artiklan 1 kohdan mukaisesti, kunnes on ratkaistu, onko Krakovan alioikeus, jossa kanne on pantu ensimmäisenä vireille, toimivaltainen vai ei.
- 6 Krakovan alioikeuden ratkaisua toimivaltaisuudesta ei ole vielä saatavilla; 15.11.2023 Krakovan alioikeudesta tuli tiedustelu Itävallassa vireillä olevan avioeroasian käsittelyn tilanteesta.

B. Asianosaisten näkemykset ja alaikäisten väliaikaista elatusapua koskevan menettelyn eteneminen tähän saakka

- 7 Alaikäiset lapset, joita heidän äitinsä edustaa, jättivät Bezirksgericht Innere Stadt Wienille 14.4.2022 siviiliasioiden hakemuslainkäyttöön perustuvassa prosessissa asianumerolla 83 Pu 137/21y hakemuksen, jossa he pyytävät, että heidän isänsä velvoitetaan maksamaan Itävallan täytäntöönpanolain 382 §:n 1 momentin 8 kohdan a alakohdan mukaisesti 1.5.2022 alkaen **väliaikaista** elatusapua 650 euroa lasta kohti.

- 8 Isän mukaan tuomioistuin, jossa asia on pantu ensimmäisenä vireille, ei ole kansainvälisesti toimivaltainen myöskään väliaikaista elatusapua koskevassa asiassa. Asetuksen (EY) N:o 4/2009 14 artiklan mukaan kansainvälinen toimivalta välitoimien määräämisessä on ensisijaisesti sen paikkakunnan tuomioistuimella, jossa annetaan ratkaisu pääasiaan, tässä tapauksessa siis Krakovassa. Toimivaltaa ei ole myöskään Itävallan oikeuden nojalla: täytäntöönpanolain 387 §:n 1 kohta koskee vain itävaltalaisia tuomioistuinta, sen 387 §:n 2 kohdassa viitataan täytäntöönpanotuomioistuimeen, joka tässä tapauksessa on siis isän (nykyisen) kotipaikan eli Varsovan tuomioistuin. Alaikäisten lasten hakemus perustuu oikeuksien väärinkäyttöön, sillä isä palasi tammikuussa 2022 Wienistä Puolaan, kun taas äiti oli salaa ja omavaltaisesti päättänyt jäädä alaikäisten lasten kanssa Itävaltaan. Lisäksi haetun elatusavun määrä ylittää isän maksukyvyn.
- 9 Bezirksgericht Innere Stadt Wien, joka oli ensimmäinen tuomioistuin, jossa asia pantiin vireille, ja Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien, joka toimi toisen asteen tuomioistuimena, 1) katsoivat Bezirksgericht Innere Stadt Wienin olevan kansainvälisesti toimivaltainen elatusvelvoitteista annetun asetuksen 14 artiklan mukaisesti alaikäisten lasten väliaikaista elatusapua koskevassa asiassa; 2) määräivät isän maksamaan 1.5.2022 alkaen väliaikaista kuukausittaista elatusapua 365 euroa lasta kohti korkeintaan siihen saakka, kunnes 24.8.2021 Bezirksgericht Innere Stadt Wienille jätetyllä hakemuksella vireille pantu elatusapumenettely, jonka asianumero on 83 Pu 137/21y, on saatu päätökseen; ja hylkäsivät 265 euron suuruisen lisävaatimuksen lasta kohti. Pääasian 83 Pu 137/21y oikeudenkäynnin lykkääminen ei sulje pois sitä, että sen paikkakunnan tuomioistuin, joka on alaikäisten lasten vakituinen asuinpaikka, voi antaa välitoimimääräyksen (elatusvelvoitteista annetun asetuksen 14 artikla luettuna yhdessä saman asetuksen 3 artiklan kanssa). Alaikäisten lasten (eikä siis heidän äitinsä) oikeuksien väärinkäyttöön liittyvästä toiminnasta ei ole esitetty minkäänlaisia perusteluja. Isän todennettujen tulojen ja muiden huoltovelvollisuuksien perusteella alaikäisillä lapsilla on oikeus vaatia elatusapuna 11 prosenttia isän huomioon otettavista tuloista.
- 10 Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien siirsi Revisionsrekurs-valituksen käsittelyn Oberster Gerichtshofille, koska välitoimimääräyksen antamisesta elatusapua koskevassa menettelyssä, kun elatusapua koskevan asian käsittely on keskeytetty asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 artiklan 1 kohdan mukaisesti, ei ole ylimmän oikeuden oikeuskäytäntöä.
- 11 Isä pyytää Revisionsrekurs-valituksessaan Oberster Gerichtshofia, joka on viimeinen oikeusaste, kumoamaan ensimmäisen asteen tuomioistuimen ratkaisun ja palauttamaan asian uudelleen käsiteltäväksi ensimmäiseen tuomioistuimeen, jossa asia pantiin vireille; toissijaisesti hylkäämään alaikäisten lasten hakemuksen toimivallan puuttumisen vuoksi; toissijaisesti kumoamaan toisen asteen tuomioistuimen ratkaisun ja palauttamaan asian uudelleen käsiteltäväksi ensimmäiseen tuomioistuimeen, jossa asia pantiin vireille. Lisäksi hän pyytää hakemaan unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua kansainvälisestä toimivallasta.

- 12 Bezirksgericht Innere Stadt Wien, asiaa käsittelevä tuomioistuin, hylkäsi isän samalla jättämän hakemuksen lykätä tai siirtää väliaikaista elatusapua koskevan ratkaisun täytäntöönpanoa, joten sen välitoimimääräys alaikäisten lasten elatusavusta on tällä hetkellä täytäntöönpanokelpoinen.
- 13 Alaikäiset lapset vaativat, että Oberster Gerichtshof hylkää isän Revisionsrekurs-valituksen.

C. Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 14 1. Asetuksen (EY) N:o 4/2009 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

Yleiset säännökset

Elatusvelvoitteita koskevissa asioissa ovat jäsenvaltioissa toimivaltaisia:

a) vastaajan asuinpaikan tuomioistuin, tai

b) velkojan asuinpaikan tuomioistuin, tai

c) tuomioistuin, jolla siihen sovellettavan lainsäädännön mukaisesti on toimivalta ratkaista henkilön oikeudellista asemaa koskeva kanne, jos elatusta koskeva vaatimus on liitännäinen tähän kanteeseen nähden, paitsi jos tämä toimivalta perustuu yksinomaan osapuolen kansalaisuuteen,

tai

d) tuomioistuin, jolla siihen sovellettavan lainsäädännön mukaisesti on toimivalta ratkaista vanhempainvastuuta koskeva kanne, jos elatusta koskeva vaatimus on liitännäinen tähän kanteeseen nähden, paitsi jos tämä toimivalta perustuu yksinomaan osapuolen kansalaisuuteen.

- 15 2. Asetuksen (EY) N:o 4/2009 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

Vastaajan saapuville tuloon perustuva toimivalta

Sen toimivallan lisäksi, joka tuomioistuimella on tämän asetuksen muiden säännösten nojalla, jäsenvaltion tuomioistuin on toimivaltainen, jos vastaaja vastaa kyseisessä tuomioistuimessa käsiteltävässä asiassa. Tätä säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, jos vastaaja on vastannut asiassa kiistääkseen toimivallan.

- 16 3. Asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 artiklassa säädetään seuraavaa:

Vireilläolo

1) Jos eri jäsenvaltioiden tuomioistuimissa pannaan samojen osapuolten välillä vireille samaa asiaa koskevia kanteita, muiden tuomioistuinten kuin sen, jossa kanne on pantu vireille ensimmäisenä, on omasta aloitteestaan keskeytettävä

asian käsittely, kunnes on ratkaistu, että tuomioistuin, jossa kanne on pantu ensimmäisenä vireille, on toimivaltainen.

2) *Kun on ratkaistu, että se tuomioistuin, jossa kanne on pantu ensimmäisenä vireille, on toimivaltainen, on muiden tuomioistuinten tuon tuomioistuimen toimivallan vuoksi jätettävä asia tutkimatta.*

- 17 **4.** Asetuksen (EY) N:o 4/2009 14 artiklassa säädetään seuraavaa:

Väliaikaiset toimenpiteet ja turvaamistoimet

Jäsenvaltion lain mukaisia väliaikaisia toimenpiteitä tai turvaamistoimia voidaan pyytää sanotun valtion oikeusviranomaisilta myös silloin, kun toisen jäsenvaltion tuomioistuin on tämän asetuksen mukaan toimivaltainen tutkimaan pääasian.

- 18 **5.** Itävallan täytäntöönpanolain 382 §:n 8 kohdan a alakohdan sanamuoto on seuraava:

Välitoimet

382 §. Välitoimia, joita tuomioistuin voi määrätä sen perusteella, mitä kussakin tapauksessa esitetyn hakemuksen perusteella tavoitellaan, ovat etenkin seuraavat:

— —

8.a) määräys, jolla aviopuoliso tai entinen aviopuoliso veloitetaan maksamaan puolisolleen taikka jompikumpi vanhempi veloitetaan maksamaan lapselleen elatusapua, on aina yhteydessä elatusavun maksamista koskevaan menettelyyn; jos kyse on avioliiton ulkopuolella syntyneestä lasta koskevasta isän elatusvelvoitteesta, tätä sovelletaan vain, jos isyys on tunnustettu; jos kyse on aviopuolison tai avioliitossa syntyneen lapsen elatuksesta, riittää, että määräys annetaan avioeroa tai avioliiton kumoamista tai mitätöintiä koskevan menettelyn yhteydessä.

- 19 **6.** Itävallan täytäntöönpanolain 387 §:n sanamuoto on seuraava:

Toimivalta

1) *Mikäli tässä laissa ei muuta säädetä, välitoimien, niiden täytäntöönpanoa koskevien määräysten sekä näistä määräyksistä johtuvien muiden hakemusten ja neuvottelujen hyväksymisessä toimivaltainen tuomioistuin on se tuomioistuin, jossa pääasian oikeudenkäynti tai täytäntöönpanomenettely, joihin liittyvä välitoimimääräys on annettava, on pantu vireille ensimmäisen hakemuksen jättämisen yhteydessä.*

2) *Jos kyseisiä välitoimia haetaan ennen oikeusriidan vireillepanoa tai sen jälkeen, kun oikeusriidan ratkaisusta on tullut lainvoimainen mutta kuitenkin ennen sen täytäntöönpanoa, mainittujen hyväksyntöjen[,], määräysten, hakemusten ja neuvottelujen osalta toimivaltainen tuomioistuin on se alueellinen*

tuomioistuin, joka on edunsaajan vastapuolen tavanomainen oikeuspaikka ensimmäisen hakemuksen jättämisen yhteydessä, mutta jos se ei ole edunsaajan vastapuolen kannalta perusteltua Itävallan alueella, se itävaltalainen alueellinen tuomioistuin, jonka tuomiopiirin alueella käsitellään sitä asiaa, johon liittyvä määräys on määrä antaa, tai jonka alueella toissijaisen velallisen koti-, toimi- tai asuinpaikka sijaitsee tai jonka tuomiopiirin alueella välitoimiamääräyksessä tarkoitettu toimi on toteutettava.

3) *Poiketen siitä, mitä 2 kohdassa säädetään, myös näissä tapauksissa toimivaltainen on se tuomioistuin, joka on toimivaltainen pääasian oikeudenkäynnissä silloin, kun kyse on 382 §:n 8 momentin mukaisista välitoimimääräyksistä [huomautus: ts. väliaikaisesta elatusavusta] tai vilpilliseen kilpailuun, tekijänoikeuslakiin tai kuluttajansuojalain 28–30 §:iin liittyvistä määräyksistä.*

4) – –

D. Unionin tuomioistuimelle esitetyn ennakkoratkaisupyyntöön perustelut

1. Asetuksen (EY) N:o 4/2009 sovellettavuus

- 20 **1.1.** Toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa 18.12.2008 annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 4/2009 (jäljempänä asetus (EY) N:o 4/2009) alettiin soveltaa 18.6.2011.
- 21 Itävalta ja Puola ovat jäsenvaltioita, joiden on sovellettava kyseistä asetusta, joten asetuksen (EY) N:o 4/2009 69 artiklan 2 kohdan mukaan sitä sovelletaan ensisijaisena kahden- ja monenvälisiin sopimuksiin nähden.
- 22 **1.2.** Asetuksen (EY) N:o 4/2009 aineellinen soveltamisala kattaa kaikki elatusvelvoitteet, jotka ”johtuvat perhe-, sukulaisuus-, avio- tai lankoussuhteesta” (asetuksen (EY) N:o 4/2009 1 artiklan 1 kohta), siis myös isän velvoitteen maksaa elatusapua.
- 23 **1.3.** Asetuksen (EY) N:o 4/2009 75 artiklan 1 kohdan mukaan asetusta sovelletaan kaikkiin 18.6.2011 jälkeen vireille pantuihin menettelyihin.

2. Ensimmäinen kysymys: Samat asianosaiset

- 24 **2.1.** Hakijana oleva isä jätti Krakovan alioikeuteen avioerohakemuksen, jonka vastapuolena on äiti. Huollettavana olevat alaikäiset lapset eivät ole Puolassa vireillä olevan avioeromenettelyn asianosaisia, joskin avioerohakemuksessaan isä pyytää määrittämään myös hänen maksettavakseen kuuluvan lasten elatusavun suuruuden.

- 25 **2.2.** Asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 artiklan 1 kohdan mukainen ilmaus ”*samojen osapuolten välillä*” on määriteltävä asetuksen autonomisen tulkinnan pohjalta eli asetuksen tarkoituksen ja tavoitteiden näkökulmasta. Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn Brysselin yleissopimuksen samansisältöistä 21 artiklaa koskevassa oikeuskäytännössään unionin tuomioistuin on todennut, että asianosaisten voidaan poikkeuksellisesti katsoa olevan samoja myös tilanteessa, jossa oikeusriidan asianosaiset eivät ole samoja mutta oikeusriitojen kohteen osalta niiden intressit ovat siinä määrin identtiset, että niistä toista vastaan annettu tuomio on oikeusvoimainen toisen osalta (tuomio *Drouot v. CMII (C-351/96, 19 kohta)*).
- 26 **2.3.** Kirjallisuudessa onkin esitetty, että lapsen elatusta koskevassa menettelyssä on lähdeittävä siitä, että asianosaiset ovat samoja myös silloin, kun yhdessä menettelyssä asianosaisena on lapsi ja toisessa menettelyssä vanhempi ajaa lapsen asiaa oikeudessa (Prozesstandschaft, omissa nimissään mutta lapsen oikeuksista), siltä osin kuin ratkaisulla on vaikutuksia lapsen hyväksi tai tätä vastaan (ks. Andrae teoksessa Rauscher, *EuZPR/EuIPR*⁴ IV, 2010, asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 artikla, kohta 4; Fuchs teoksessa Gitschthaler, *Internationales Familienrecht*, 2019, asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 artikla, kohta 10; Weber teoksessa Mayr, *Europäisches Zivilverfahrensrecht*², [2023], 6.239 kohta; Reuß teoksessa Geimer/Schütze, *Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen* [66. täydentävä sivu, tammikuu 2023], asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 artikla, kohta 8; Lipp julkaisussa *MKFamFG*, [2019], asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 artikla, kohta 8).
- 27 **2.4.** Oberster Gerichtshof teki jo 6.6.2013 vastaavan ennakkoratkaisupyynnön asianumerolla 6 Ob 240/12f (unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi saatettu asia Nagy (C-442/13)). Kuudes senaatti kuitenkin peruutti tämän pyynnön 26.5.2014 tekemällään päätöksellä, kun Unkarissa vireillä ollut avioeromenettely, jonka kohteena oli myös lapsen elatus, ilmoitettiin päättyneeksi isän 28.3.2014 tekemän hakemuksen perusteella (vrt. 6 Ob 99/14y).
- 28 **2.5.** Unionin tuomioistuin ei siis ole vielä ratkaissut aukottomasti sitä kysymystä, onko elatusvelvoitteista annetun asetuksen 12 artikla sovellettavissa tilanteessa, jossa isä pyytää määrittämään vireillä olevassa avioeromenettelyssä hänen elatusvelvoitteensa suuruuden lastaan kohtaan ja lapsi vaatii toisessa menettelyssä isäänsä maksamaan elatusapua.

3. Toinen kysymys: Sama asia

- 29 **3.1.** Puolassa vireillä olevassa menettelyssä isä hakee sekä avioeroa että lasten asuinpaikan ja hänen elatusvelvoitteensa määräämistä. Puolassa vireillä olevan menettelyn kohteena vaikuttaa siis olevan (vain) alaikäisten lasten oikeus elatusapuun sen jälkeen, kun vanhempien avioero tulee myöhemmin voimaan.

- 30 Itävallassa vireillä olevassa menettelyssä alaikäiset lapset ovat alun perin pyytäneet, että isä velvoitetaan maksamaan heille kuukausittaista elatusapua alkaen 1.8.2021. Kun tämä menettely keskeytettiin asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 artiklan 1 kohdan nojalla, he hakevat nyt välitoimimääräystä, jolla isä velvoitetaan maksamaan väliaikaista elatusapua 1.5.2022 alkaen. Tämä velvoite olisi voimassa välitoimimääräyksen antamisesta korkeintaan siihen asti, kun Itävallassa vireillä oleva elatusapuasian käsittely on päättynyt.
- 31 **3.2.** Unionin tuomioistuin on vahvistanut, että se, onko kyseessä sama asia, määritetään asetuksen autonomisen tulkinnan perusteella sääntelytarkoituksen mukaisesti (ks. tuomio *Gubisch Maschinenfabrik v. Palumbo* (C-144/86, 11 kohta); tuomio *The Tetry v. The Maciej Rataj* (C-406/92, 30 kohta)). Se katsoo, että kyse on samasta asiasta, jos kanteiden tai asian vireillepanoon johtaneiden hakemusten kohde ja perustelut ovat samat (vrt. oikeussääntö RS0118405). ”Kohteella” tarkoitetaan kanteen tai asian vireillepanoon johtaneen hakemuksen tarkoitusta, ja se koskee myös ennakkoratkaisukysymyksiä, jotka sisällytetään myöhemmin tuomion perusteluihin (ks. tuomio *Gubisch Maschinenfabrik v. Palumbo* (C-144/86, 16 kohta)). Käsitteellä ”peruste” tarkoitetaan unionin tuomioistuimen mukaan asiasisältöä ja vaatimusta tukevia oikeusnormeja (tuomio *The Tetry v. The Maciej Rataj* (C-406/92, 39 kohta)). Tässä yhteydessä ”normeilla” tarkoitetaan sovellettavan aineellisen oikeuden jonkin konkreettisen säännöksen sijasta ennemminkin sitä oikeuskysymystä, joka on ratkaistava (ks. Fuchs teoksessa *Gitschthaler, Internationales Familienrecht [2019]*, asetuksen (EY) N:o 4/2009 14 artikla, kohta 11 viittauksineen).
- 32 Toisin kuin vanhempien välinen suhde, vanhemman ja lapsen välinen suhde ei ratkaisevasti muutu vanhempien erotessa. Se, että se vanhempi, joka ei tuota luontaisuuksia huolehtimalla lapsesta omassa taloudessaan, velvoitetaan maksamaan lapselle elatusapua, liittyy vanhempien velvollisuuteen huolehtia lapsesta riippumatta vanhempien avioliiton pysyvyydestä. Alaikäisten lasten elatusapuvaatimusten ”perusteena” sekä Krakovan alioikeudessa että *Bezirksgericht Innere Stadt Wien*issä vireillä olevassa menettelyssä ovat siis samat tosiseikat eli sama vanhempien elatusvelvollisuuteen perustuva suhde, joka johtuu konkreettisesta perheoikeudellisesta suhteesta.
- 33 **3.3.** Erityisesti elatusriitojen yhteydessä elatusvelvollisuutta koskevaan vaatimukseen liittyvää ajanjaksoa pidetään kuitenkin keskeisenä kriteerinä, kun selvitetään, onko riita-asioiden kohde sama. Elatusriidassa ydinkysymys on nimittäin se, onko toinen osapuoli velkaa toiselle osapuolelle elatuksesta ja jos on, kuinka paljon ja miltä ajalta (vrt. oikeusnormi RS0118405 [T2], ns. ”ydinkysymysteoria tai -teesi”).
- 34 Kirjallisuuden mukaan on tämän vuoksi niin, että vireilläolovaikutus voidaan todeta kahden menettelyn välillä vain, jos niitä koskevat ajanjaksot ovat samat (ks. Fuchs teoksessa *Gitschthaler, Internationales Familienrecht [2019]*, asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 artikla, kohta 14; Fucik teoksessa *Fasching/Konecny*³ [2010], asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 artikla, kohta 2; Lipp julkaisussa *MKFamFG*

- [2019], asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 artikla, kohta 9; Andrae teoksessa Rauscher, *EuZPR/EuIPR*⁴ IV [2010], asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 artikla, kohta 7). Lippin mukaan tällöin voidaan tehdä ero avoliiton jälkeisen elatuksen ja aviopuolisoiden avoliiton jälkeisen elatuksen välille ilman, että täytyy turvautua sen aineelliseen oikeusperustaan, mikä olisi ongelmallista (ks. Lipp julkaisussa *MKFamFG* [2019], asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 artikla, kohta 9).
- 35 Weber puolestaan katsoo, että silloin, kun yhdessä menettelyssä lapsi vaatii isältään elatusapua menneeltä ajanjaksolta ja juoksevaa elatusapua, ja toisessa menettelyssä isä vaatii avioeromenettelyn yhteydessä määrittämään elatusvelvoitteensa suuruuden lasta kohtaan ja äidille maksettavan elatusavun määrän avioeron jälkeen, kyseessä on sama asia (ks. Weber teoksessa Mayr, *Europäisches Zivilverfahrensrecht*² [2023], kohta 6.243).
- 36 **3.4.** Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä ei ole vielä ratkaistu aukottomasti kysymystä 2.a) eli sitä, voidaanko asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 artiklan mukainen vireilläolovaikutus vahvistaa tilanteessa, jossa isä pyytää vireillä olevassa avioeromenettelyssä määrittämään elatusvelvoitteensa suuruuden lasta kohtaan avioeron jälkeen ja lapsi vaatii toisessa menettelyssä isäänsä maksamaan juoksevaa elatusapua.
- 37 **3.5.** Lisäksi on vastattava kysymykseen 2.b) eli siihen, onko lapsen elatusapuhakemuksen muotoilulla merkitystä tässä yhteydessä – ts. jollei sitä ole nimenomaisesti muotoiltu siten, että lapsi vaatii juoksevan elatusavun maksamista vain siihen asti, kunnes vanhempien avioeromenettely saadaan päätökseen.
- 38 **3.6.** Saksankielisessä kirjallisuudessa katsotaan, että pääasiaa koskevien menettelyjen suhde määräytyy yksinomaan menettelyjen koordinoitua koskevien säännösten (asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 ja 13 artikla) mukaan. Tämä ei kuitenkaan koske pääasian oikeudenkäynnin ja väliaikaisen oikeussuojan välistä suhdetta (Weber teoksessa Mayr, *Europäisches Zivilverfahrensrecht*² [2023], kohta 6.235; Andrae teoksessa Rauscher, *EuZPR/EuIPR*⁴ IV [2010], asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 artikla, kohta 8; Hausmann teoksessa Hausmann, *Internationales und Europäisches Familienrecht*³ [2024], C. Unterhaltssachen, kohta 281).
- 39 Tämä näkemys vastaa myös tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla vuonna 2012 annettua asetusta (asetus (EU) N:o 1215/2012) ja sitä edeltänyttä asetusta (asetus (EY) N:o 44/2001) koskevaa oikeuskäytäntöä ja opetusta – (Geimer teoksessa Geimer/Schütze, *Europäisches Zivilverfahrensrecht*⁴ [2020], asetuksen (EU) N:o 1215/2012 29 artikla, kohta 76 ja sitä seuraavat kohdat viitteineen; Gottwald julkaisussa *MiKommZPO*⁶, asetuksen (EU) N:o 1215/2012 29 artikla, kohta 17; Wallner-Friedl teoksessa Czernich/Kodek/Mayr⁴, asetuksen (EU) N:o 1215/2012 29 artikla, kohta 19 ja 28; 4 Ob 118/06s [Pkt 4.1]; 4 Ob 273/01b), sekä muut verrattavissa olevat säännökset muissa asetuksissa (esim. asetuksen (EU) 2016/1103 17 artikla): Gottwald julkaisussa *MiKommBGB*⁹, asetuksen (EU)

2016/1103 17 artikla, kohta 6; Weber teoksessa Gitschthaler, *IFR*, asetuksen (EU) 2016/1103 17 artikla, kohta 8).

- 40 Tämän näkemyksen mukaan väliaikaista oikeussuojaa koskeva menettely, vaikka se koskisi täytäntöönpanomääräystä koskevaa hakemusta, ei estä pääasian vireillepanoa toisessa jäsenvaltiossa ja päinvastoin (Hausmann teoksessa Hausmann, *Internationales und Europäisches Familienrecht*³ [2024] C. Unterhaltssachen, kohta 281).
- 41 Tämä näkemys takaisi myös sen, että alaikäiset voisivat joka tapauksessa taata toimeentulonsa asuinvaltiossaan tekemällään hakemuksella silloin, kun tuomioistuin, jossa asia on ensin pantu vireille, ei ole vielä antanut ratkaisua toimivaltaisuudesta (kuten tilanne on ollut nyt käsiteltävässä asiassa jo vuosien ajan).
- 42 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä ei ole vielä ratkaistu aukottomasti kysymystä 2.c) siitä, sovelletaanko muiden asetusten osalta vahvistettua oikeuskäytäntöä, jonka mukaan menettelyjen koordinoitua koskevia sääntöjä ei sovelleta pääasian menettelyjen ja väliaikaista oikeussuojaa koskevan menettelyn väliseen suhteeseen, myös asetuksen (EY) N:o 4/2009 yhteydessä.
- 43 **3.7.** Nyt käsiteltävässä asiassa on lisäksi se erityispiirre, että vaikka itävaltalaisten tuomioistuinten määräämä väliaikainen elatusapu on määräaikainen eli sen maksaminen päättyy, kun Itävallassa vireillä oleva elatusapumenettely saadaan päätökseen, se ei kuitenkaan ole sidoksissa elatusavun määrittämiseen Puolassa vireillä olevassa avioeromenettelyssä. Jos Krakovan alioikeus ei tee ratkaisua toimivaltaisuudesta ennen kuin se on antanut ratkaisun alaikäisten elatuksesta ja kyseinen ratkaisu on tullut lainvoimaiseksi tai jos kauan sitten tehtyä ratkaisua toimivaltaisuudesta ei anneta tiedoksi Bezirksgericht Innere Stadt Wienille, alaikäisten lasten elatusapua koskeva menettely asianumerolla 83 Pu 137/21y on edelleen vireillä Itävallassa ja velvollisuus maksaa väliaikaista elatusapua pysyy voimassa. Tämä voi johtaa siihen, että Itävallan tuomioistuinten määräämä väliaikainen elatusapu ja Puolassa avioeromenettelyn yhteydessä määrätty elatusapu voivat mennä ajallisesti päällekkäin.
- 44 Tästä seuraa kysymys 2.d) eli se, onko kyse samoista asioista sen perusteella, että on mahdollista, että Itävallassa määrätyn alaikäisten lasten väliaikainen elatusapu ja Puolassa avioeron seurauksena määrätty elatusapu osuvat ajallisesti päällekkäin, ja tätä kysymystä ei ole vielä ratkaistu unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä aukottomasti.

4. Kolmas kysymys: väliaikaisia toimenpiteitä koskeva kansainvälinen toimivalta asetuksen (EY) N:o 4/2009 14 artiklan vs. näennäinen toimivalta saman asetuksen 3 artiklan nojalla

- 45 **4.1.** Isä kertoo palanneensa Puolaan tammikuussa 2022. Väliaikaista elatusapua koskevan hakemuksen jättämisaikana eli 14.4.2022 alaikäisten lasten –
- 12

mutta ei siis isän – kotipaikka oli Bezirksgericht Innere Stadt Wienin tuomiopiirin alueella.

- 46 **4.2.** Asetuksen (EY) N:o 4/2009 14 artiklassa säädetään (lopullista) toimivaltaa EU:n jäsenvaltioissa elatusapuasioissa koskevasta poikkeuksesta. Huolimatta siitä, että asetuksen (EY) N:o 4/2009 3 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa säädetään poikkeavasta toimivallasta, pääasiaa käsittelevän tuomioistuimen lisäksi myös muiden jäsenvaltioiden tuomioistuimilla on oikeus määrätä väliaikaista oikeussuojaa koskevia toimia kansallisen prosessioikeutensa mukaisena välitoimia määrävänä tuomioistuimena (ns. kaksikaistainen toimivaltajärjestelmä). Asianomistaja voi siis valita, käytetäänkö asiassa pääasiaa käsittelevän tuomioistuimen lisätoimivaltaa asetuksen (EY) N:o 4/2009 nojalla vai välitoimia määrävää tuomioistuinta (vrt. Weber teoksessa Mayr, *Europäisches Zivilverfahrensrecht*² [2023], kohta 6.262).
- 47 **4.3.** Kirjallisuudessa esitetään kuitenkin erilaisia näkemyksiä siitä, voivatko tämän perusteella määrätä välitoimia kaikki asetuksen (EY) N:o 4/2009 3 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa mainitut tuomioistuimet vaiko vain kansallisen lainsäädännössä mainitut tuomioistuimet.
- 48 Jotkut kirjoittajat ovat sitä mieltä, ettei kansainvälistä toimivaltaa voida välitoimen osalta perustella asetuksen (EY) N:o 4/2009 3 artiklalla ja sitä seuraavilla artikloilla, jos välitoimea koskevan hakemuksen jättämisajankohtana pääasiassa on jo vireillä toinen asetuksen (EY) N:o 4/2009 mukainen oikeudenkäynti jonkin jäsenvaltion tuomioistuimessa. Tässä tapauksessa toisessa jäsenvaltiossa vireillä olevan menettelyn esteenä on nimittäin asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 artiklassa tarkoitettu vireillepanokielto, jolloin muiden tuomioistuinten toimivalta välitoimen osalta voi perustua vain lex fori -periaatteeseen eli kansalliseen oikeuteen (ks. Fuchs teoksessa Gitschthaler, *Internationales Familienrecht* [2019], asetuksen (EY) N:o 4/2009 14 artikla, kohta 2, jossa viitataan julkaisuun Andrae teoksessa Rauscher, *EuZPR/EuIPR*⁴ IV [2010], asetuksen (EY) N:o 4/2009 14 artikla, kohta 11; Reuß teoksessa Geimer/Schütze, *Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen* [66. täydentävä sivu, tammikuu 2023], asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 artikla, kohta 8; Sieghörtner teoksessa Hahne/Schlägel/Schlünder, *BeckOKFamG*⁴⁹ [2024], asetuksen (EY) N:o 4/2009 14 artikla, kohta 5).
- 49 Toiset kirjoittajat sitä vastoin katsovat, että pääasiaa koskevan menettelyn vireilläolosta huolimatta kaikilla asetuksen (EY) N:o 4/2009 3 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa mainituilla tuomioistuimilla on kansainvälinen toimivalta välitoimimääräysten osalta (Weber teoksessa Mayr, *Europäisches Zivilverfahrensrecht*² [2023], kohta 6.267; Henrich teoksessa Born, *Unterhaltsrecht* [64. täydentävä sivu, lokakuu 2023], luku 33, kohta 2; Hausmann teoksessa Hausmann, *Internationales und Europäisches Familienrecht*³ [2024] C. Unterhaltssachen, kohta 312; Lipp julkaisussa *MKFamFG* [2019], asetuksen (EY) N:o 4/2009 14 artikla, kohta 11). Toisin sanoen se, että elatusvelkoja panee välitoimea koskevan menettelyn vireille vakituisen asuinpaikkansa

tuomioistuimessa ja päämenettelyn elatusvelvollisen vakituisen asuinpaikan tuomioistuimessa, on sallittua. Tämä koskee turvaamismääräysten lisäksi myös täytäntöönpanomääräyksiä siinäkin tapauksessa, että elatusvelvolliselle osoitetaan kaksi ratkaisua samaan aikaan (Weber teoksessa Mayr, *Europäisches Zivilverfahrensrecht*² [2023], kohta 6.267).

- 50 Esimerkiksi Henrich konkretisoi asiaa seuraavalla esimerkillä: Saksalainen aviovaimo, joka on asunut itävaltalaisen aviomiehensä kanssa Itävallassa, palaa takaisin Saksaan, ja aviomies panee sen jälkeen avioeromenettelyn vireille Itävallassa; tällöin aviovaimo voi panna väliaikaista elatusapumääräystä koskevan menettelyn vireille paitsi Itävallassa jo vireillä olevan avioeromenettelyn yhteydessä (itävaltalaiden tuomioistuinten toimivalta elatusapuvaatimusta koskevan asian ratkaisemisessa määräytyy asetuksen (EY) N:o 4/2009 3 artiklan c alakohdan mukaan luettuna yhdessä asetuksen (EU) 2019/1111 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan toisen luetelmakohdan kanssa) myös Saksassa asetuksen (EY) N:o 4/2009 14 artiklan nojalla. Saksalaisten tuomioistuinten toimivalta välitoimimääräyksen osalta perustuu asetuksen (EY) N:o 4/2009 3 artiklan b alakohtaan – nimittäin myös saksalaiset tuomioistuimet olisivat pääasian ratkaisun osalta kansainvälisesti toimivaltaisia (Henrich teoksessa Born, *Unterhaltsrecht* [64. täydennyssivu, päivitetty lokakuussa 2023], luku 33, kohta 2).
- 51 Tarvittaessa välitoimea koskeva menettely voidaan myös keskeyttää asetuksen (EY) N:o 4/2009 13 artiklan nojalla, mikäli pääasiaa käsittelevän tuomioistuimen määräämä (väliaikainen) oikeussuoja on tarkoituksenmukaisempi ratkaisu (Hausmann teoksessa Hausmann, *Internationales und Europäisches Familienrecht*³ [2024] C. Unterhaltssachen, kohta 312).
- 52 **4.4.** Kaiken kaikkiaan kysymys siitä, ovatko kaikki asetuksen (EY) N:o 4/2009 3 artiklan b kohdassa luetellut (ns. näennäiset) oikeuspaikat valittavissa väliaikaista turvaamistoimea koskevaa menettelyä varten, on siis edelleen ratkaisematta.

5. Neljäs kysymys: Pääasiaa käsittelevän tuomioistuimen toimivalta asetuksen (EY) N:o 4/2009 14 artiklan nojalla huolimatta siitä, että pääasian käsittely on keskeytetty saman asetuksen 12 artiklan nojalla

- 53 **5.1.** Alaikäiset lapset, jotka panivat välitoimea koskevan menettelyn vireille Bezirksgericht Innere Stadt Wienissä, olivat panneet samassa tuomioistuimessa jo aiemmin vireille menettelyn pääasiaa koskevan ratkaisun saamiseksi. Tätä pääasian oikeudenkäyntiä on kuitenkin lykätty jo vuosia, koska Krakovan alioikeudelta on ensin saatava joko myönteinen tai kielteinen ratkaisu toimivallasta.
- 54 **5.2.** Nimenomaan tällaisessa tapauksessa herää kysymys, että jollei jokainen asetuksen (EY) N:o 4/2009 3 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa mainittu näennäisesti toimivaltainen tuomioistuin, voiko ainakin sellainen tuomioistuin,

jossa on pääasiaan liittyvä menettely on pantu vireille, tällöin olla asetuksen (EY) N:o 4/2009 14 artiklassa tarkoitetulla tavalla toimivaltainen tilanteessa, ”*kun toisen jäsenvaltion tuomioistuin on tämän asetuksen mukaan toimivaltainen tutkimaan pääasian*”, kun se on keskeyttänyt asian käsittelyn sen vuoksi, että pääasia on pantu aiemmin vireille toisessa tuomioistuimessa eikä tämä tuomioistuin, jossa asia on pantu vireille ensimmäisenä, ole vielä antanut ratkaisua toimivaltaisuudesta.

6. Viides kysymys: kansainvälinen toimivalta välitoimissa 14 artiklan ja kansallisen oikeuden nojalla

- 55 6.1. Itävallan oikeuden mukaan vanhempien alaikäisille lapsille maksaman elatusavun määrittämisessä toimivalta on sillä tuomioistuimella, jossa pääasian käsittelyprosessi on vireillä ensimmäisen hakemuksen jättämishetkellä (täytäntöönpanolain 387 §:n I momentti).
- 56 Itävallan oikeuskäytännön mukaan Itävallan sisäisissä asioissa riittää, että vireillepanoasiakirja on toimitettu itävaltalaiseen tuomioistuimeen eikä sitä ole a limine hylätty (RSRS0005066; kotipaikkaa koskeva vaatimus: 6 Ob 142/19d [Pkt 2]), eikä asian tarvitse olla edes vireillä (RS0005090). Nämä vähimmäisvaatimukset täyttyvät Bezirksgericht Innere Stadt Wienissä käsiteltävässä asiassa 83 Pu 137/21y, vaikka sen käsittely onkin tällä hetkellä keskeytetty.
- 57 **6.2.** Saksankielisellä alueella vallitsevan käsityksen mukaan sekä Brysselin yleissopimusta ja asetusta (EU) N:o 1215/2012 koskevaan oikeuskäytäntöön viitaten (tuomio van Uden (C-391/95) ja tuomio Denilauler v. S. N. C. Couchet Freres (C-125/79)) pelkästään kansallinen toimivaltasääntö ei kuitenkaan vielä riitä siihen, että kansallisten tuomioistuinten voitaisiin katsoa olevan toimivaltaisia asetuksen (EY) N:o 4/2009 soveltamisalaan kuuluvissa asioissa väliaikaista oikeussuojaa koskevissa menettelyissä. Asetuksessa nimittäin edellytetään lisäksi, että haetun toimenpiteen ja aluekohtaisen toimivallan välillä on todellinen liittymä (Andrae teoksessa Rauscher, *EuZPR/EuIPR*⁴ IV, asetuksen (EY) N:o 4/2009 14 artikla, kohta 13; Fuchs teoksessa Gitschthaler, *Internationales Familienrecht*, asetuksen (EY) N:o 4/2009 14 artikla, kohta 8; Weber teoksessa Neumayr/Geroldinger, *Internationales Zivilverfahrensrecht*, asetuksen (EY) N:o 4/2009 14 artikla, kohta 9; Hausmann teoksessa Hausmann, *Internationales und Europäisches Familienrecht*³ [2024], C. Unterhaltssachen, kohta 308; Reuß teoksessa Geimer/Schütze, *Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen* [66. täydentävä sivu, tammikuu 2023], asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 artikla, kohta 9). Todellista liittymää koskevan vaatimuksen myötä taataan paikan ja väliaikaisen toimenpiteen välinen läheinen yhteys ja varmistetaan asianomistajan vastapuolen vähimmäissuoja, kun tällä ei ole kaikissa jäsenvaltioissa (pelkästään) niiden autonomisen oikeusjärjestyksen mukaan velvollisuutta osallistua oikeudenkäyntiin, vaan vain niissä jäsenvaltioissa, joiden välillä on oltava läheinen asiayhteys väliaikaisten toimenpiteiden määrittämisestä

- varten (Simotta/Garber teoksessa Fasching/Konecny³, asetuksen (EU) N:o 1215/2012 35 artikla, kohta 126/1).
- 58 Todellista liittymää koskeva vaatimus täyttyy kuitenkin, kun on todennäköistä, että täytäntöönpano onnistuu kyseisessä maassa (Fuchs teoksessa Gitschthaler, *Internationales Familienrecht*, asetuksen (EY) N:o 4/2009 14 artikla, kohta 8; Weber teoksessa Neumayr/Geroldinger, *Internationales Zivilverfahrensrecht*, asetuksen (EY) N:o 4/2009 14 artikla, kohta 9). Kun väliaikainen toimenpide koskee tiettyä vaatimusta, todellinen liittymä on olemassa, jos kansainvälinen toimivalta voidaan liittää toissijaisen velallisen kotipaikkaan tai asuinpaikkaan (vrt. myös Weber teoksessa Mayer, *Europäisches Zivilverfahrensrecht*² [2023], kohta 6.269; Weber teoksessa Neymayr/Geroldinger, *Internationales Zivilverfahrensrecht* [2022], asetuksen (EY) N:o 4/2009 14 artikla, kohta 9; Simotta/Garber teoksessa Fasching/Konecny³ [2022], asetuksen (EU) N:o 1215/2012 35 artikla, kohta 125 ja sitä seuraavat kohdat viitteinen).
- 59 **6.3.** Jotkut kirjoittajat pitävät todellista liittymää koskevaa kriteeriä ongelmallisena, koska sitä on vaikea määritellä (Geimer/Schütze, *Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen* [66. täydentävä sivu, tammikuu 2023], asetuksen (EY) N:o 4/2009 12 artikla, kohta 9, jossa viitataan julkaisuun Heinze, *Max Planck Private Law Research Paper No. 11/5, 2011, alkaen s. 30*).
- 60 Sen vuoksi myös Euroopan komissio vastusti todellista liittymää koskevaa vaatimusta (Euroopan komissio, KOM(2009) 175, s. 9). Sen sijaan se puoltaa asetuksen (N:o) 1347/2000/EY 20 artiklan 2 kohdan analogista soveltamista, jolloin muun kuin pääasiassa toimivaltaisen jäsenvaltion tuomioistuimen määräämät toimenpiteet lakkaavat olemasta voimassa, kun tuomioistuin, joka on toimivaltainen tutkimaan pääasian, on toteuttanut soveltuviksi katsomansa toimenpiteet (KOM(2009) 175, 8 kohta; ks. myös Fucik teoksessa Fasching/Konecny³ [2010], asetuksen (EY) N:o 4/2009 14 artikla, kohta 4, ja Andrae teoksessa Rauscher, *EuZPR* [2010], asetuksen (EY) N:o 4/2009 14 artikla, kohta 10, jossa puolletaan analogista soveltamista kaksinkertaisten turvaamismääräysten yhteydessä).
- 61 **6.4.** Sitä, onko nyt käsiteltävässä asiassa todellinen liittymä haetun väliaikaisen elatusavun ja alueellisen toimivallan välillä edellä esitetyn perusteella, ei voida arvioida luotettavasti tähän asti selvitettyjen tosiseikkojen pohjalta. Tietoa puuttuu erityisesti siitä, onko vastapuolella täytäntöön pantavaa omaisuutta Itävallassa.
- 62 Se, että Oberster Gerichtshof kumoo ratkaisun, jotta tosiseikkoja voidaan täydentää ensimmäisessä oikeusasteessa, edellyttää kuitenkin siihen kysymykseen vastaamista, onko haetun toimenpiteen ja alueellisen toimivallan välinen todellinen liittymä ylipäänsä edellytys asetuksen (EY) N:o 4/2009 14 artiklan ja kansallisten säännösten mukaiselle toimivallalle. Jos kysymykseen vastataan myöntävästi, on arvioitava, voidaanko todellisen liittymän olemassaolo nyt käsiteltävässä asiassa todeta joidenkin muiden tosiseikkojen perusteella (esim. hakijoina olevien alaikäisten lasten kotipaikka; pääasian vireilläolo siitä

huolimatta, että asian käsittely on keskeytetty; vastapuolen kotipaikka keskeytetyn pääasian 83 Pu 137/21y vireillepanon hetkellä).

7. Kuudes kysymys: Mitä merkitystä on isän asiassa vastaamiseen perustuvalla toimivallalla väliaikaista aviopuolison elatusapua koskevassa menettelyssä Itävallassa?

- 63 **7.1.** Nyt arvioitavassa tosiseikastossa on vielä seuraava erityispiirre: Alaikäisten lasten lisäksi myös äiti jätti Bezirksgericht Innere Stadt Wienille väliaikaista elatusapua koskevan hakemuksen. Kyse on erillisestä menettelystä, jonka asianumero on 83 C 5/22g, sillä Itävallassa aviopuolisoiden elatusapuvaatimukset käsitellään riita-asioita koskevassa menettelyssä, kun taas alaikäisten lasten elatusapuvaatimukset käsitellään hakemuslainkäyttöön perustuvassa menettelyssä.
- 64 Isä vastasi äidin tekemään hakemukseen, joten Oberster Gerichtshof totesi ratkaisussaan 4 Ob 151/23v (iFamZ 2023/262 [Fucik]), että Bezirksgericht Innere Stadt Wien on kansainvälisesti toimivaltainen antamaan aviopuolison elatusapua koskevan välitoimimääräyksen asetuksen (EY) N:o 4/2009 5 artiklan mukaisesti.
- 65 **7.2.** Kun otetaan huomioon, että unionin oikeudessa se, ovatko kyseessä samat asianosaiset ja sama asia, ymmärretään laajasti, herää kysymys, onko asiassa vastaamiseen perustuvalla toimivallalla merkitystä myös kansainvälisen toimivallan kannalta siltä osin kuin on kyse väliaikaista elatusapua koskevan määräyksen antamisesta kahden alaikäisen lapsen hyväksi, varsinkin kun alaikäisten lasten elatusapuvaatimusten mahdollinen vireilläolovaikutus perustuu yksinomaan vanhempien välillä vireillä olevaan avioeromenettelyyn.

II Asian käsittelyn lykkääminen:

66 --